

at Bestemmelsen i Nr. 2 andet Stykke er meget heldig.

Med disse Bemærkninger skal jeg anbefale alle af Udvalget stillede Endringsforslag og slutte mig til den ærede Ordfører, og endelig skal jeg anbefale det af Mindretallet under Nr. 17 stillede Endringsforslag, som i Virkeligheden er praktisk og billigt for Staten; naar alle Grunde tages med i Betragtning.

Ordføreren (Bjerre): Jeg kan ikke ganske anerkende den Sammenstilling, som det ærede Medlem, der nu talte, har gjort mellem Højskoler, Navigationskoler og Seminarier. Hvad Højskolerne angaar, have de jo kun et almennyttigt Formaal, som ikke giver Anledning for Eleverne til nogen som helst Indtægt siden. Hvad Sømændene angaar, stiller Sagen sig jo ogsaa noget anderledes; thi det har sin store nationale Interesse, at vi bevare denne Stand saa god som mulig, og de, der ofre sig til den, have jo ingen Afgang til Pension saaledes som Lærerne. — Jeg tror ikke, vi behøve at frygte nogen Mangel paa Lærere i længere Tid. Man kan ikke lægge de sidste Mårs Resultater til Grund; der har jo nemlig indstillet sig Elever nok, der faldt blot saa mange af dem. — Jeg er heller ikke ganske enig med det ærede Medlem og blev noget forbauset over den Udtalelse fra det ærede Medlem, at Hovedsagen var, at de unge Menneſter kunde komme nogenlunde billig til deres Lærdom, fordi Lønnen jo ikke kunde blive stor. Jo, for enkelte Læreres Vedkommende skal der virkelig arbejdes hen til, at Lønnen bliver større, end den nu er. Kunne Kommunerne ikke forhøje Betalingen, maa Staten træde til. Lønnen er for lille, og vi maa ikke ophøre at arbejde for at faa den højere, og jeg tror, at det ærede Medlem ogsaa gerne vil være med til at arbejde derpaa; jeg kan i alt Fald ikke tænke mig andet. — Jeg fastholder, at Ulykken eller Uretten mod Statsseminarierne begyndte allerede i 1857, fordi vi da oprettede en Eksamenkommission for Privatister, og saaledes aabnede Afgang for Privatister til at komme til Eksamen. De kom da ogsaa, ganske vist ikke mange straks, men senere hen kom en hel Del. Og allerede i 1857 var det jo saaledes, at Seminarielærerne kun havde en lille Løn og ikke havde nogen Pensionsret. Private Seminarier ville altid have den store Fordel, at de ligge i Byerne, og da deri jo altid ligger en stor Tiltrækning for de unge i mange Retninger, have de derved i Reglen let ved at faa Elever. Dertil

kommer yderligere, at Optagelsesprøven ved de private Seminarier ikke er undergivet nogen Kontrol; derved er der en stor Sandshulighed for, at alle de, der vente, at de ikke kunne bestaa en Optagelsesprøve ved Statsseminarierne, gaa dertil. Naar det dog viser sig, at de private Seminarier ikke skade Statsseminarierne, og det viser sig, at de virke godt, vil jeg gerne være med til at forhøje Tilskuddet; men forinden det skal ske, kunde jeg dog ønske, at vi pustte lidt og se, hvorledes det her foreslaaede Tilskud kan virke; det er dog ganske antageligt.

Lh. Nielsen: Ja, det ærede Medlem kunde have Ret i den Bemærkning, at der ikke vilde blive nogen Mangel paa Lærere, hvis Grunden til, at saa faa i de sidste Aar have taget Eksamen, blot var den, at saa mange faldt, medens der i Virkeligheden var nok, der indstillede sig. Ja, det kan jo nok siges, at der var nok, som indstillede sig, men jeg vil dog gøre den ærede Ordfører opmærksom paa, at Elevantallet er stærkt aftaget, baade for Statsseminarierne og for de private Seminarier — det vil den ærede Ordfører kunne se i Bilagene til Lovforslaget. Men naar Elevantallet aftager, følger deraf, at der heller ikke kan blive dimitteret tilstrækkelig mange. Jeg føler mig bestemt overbevist om, at dersom vi vedtog Lovforslaget uden at gøre noget i Retning af større Tilskud — men jeg er overbevist om, at vi ville gøre noget, der vil jo ogsaa blive gjort noget efter det Forslag, som er stillet af Flertallet og den ærede Regering — vilde der ganske sikkert blive Mangel paa Lærere. — Lad mig endnu gøre den Bemærkning, at naar jeg har det Haab, at Ordningen skal blive bedre, naar dette Forslag, som her er under Forhandling, gennemføres, vil jeg dog tillige gerne knytte den Bemærkning dertil, at vil man virkelig have Stabilitet, og vil man virkelig have Mænd med pædagogisk Indsigt, navnlig som Lædere, tror jeg nok, at det bliver nødvendigt, at man adskiller Forstanderembedet fra Præsteembedet. Det er paapeget, og vist med fuld Ret, at Forstanderpladserne veftale meget paa Grund af, at de paagældende tillige ere Præster, som have et andet Formaal end selve det pædagogiske, det at lede de unge Menneſter til den bedst mulige Uddannelse. De to Stillinger kunne ikke reves vel forenes. Dermed vil jeg aldeles ikke have udtalt, at jeg ikke vil have Teologer til Forstandere; thi det kan være meget naturligt, at de ere det, i ethvert Fald saa længe Religionen er forbunden med Folkeskolen.